

Kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjon

2017/2069(INI)

9.11.2017

ARVAMUS

Esitaja: kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjon

Saaja: petitisioonikomisjon

2017. aasta aruande ELi kodakondsust kohta ja kodanike õiguste tugevdamise kohta demokraatlike muutuste liidus
(2017/2069(INI))

Arvamuse koostaja (*): Csaba Sógor

(*) Kaasatud komisjon – kodukorra artikkel 54

PA_NonLeg

ETTEPANEKUD

Kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjon palub vastutaval petitsioonikomisjonil lisada oma resolutsiooni ettepanekusse järgmised ettepanekud:

- võttes arvesse komisjoni 31. jaanuari 2017. aasta teatist „Kodanike õiguste tugevdamine demokraatlike muutuste liidus – 2017. aasta aruanne ELi kodakondsuse kohta“ (COM(2017)0030),
- võttes arvesse hartat demokraatliku kodakondsuse ja inimõigustealase hariduse kohta,
- võttes arvesse komisjoni läbi viidud ELi kodakondsust käsitlevat avalikku konsultatsiooni 2015. aastal ning valimisõigusi ja kodakondsust käsitlevate 2015. aasta Eurobaromeetri uuringute tulemusi,
- võttes arvesse Euroopa Liidu lepingut, Euroopa Liidu toimimise lepingut ja Euroopa Liidu põhiõiguste hartat („põhiõiguste harta“),
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1381/2013, millega luuakse õiguste, võrdõiguslikkuse ja kodakondsuse programm aastateks 2014–2020,
- võttes arvesse Kopenhaageni kriteeriumeid ja reeglite kogumit, millest Euroopa Liiduga ühineda sooviv kandidaatriik peab kinni pidama (liidu *aquis*),
- võttes arvesse petitsioonikomisjoni korraldatud kuulamisi aastatel 2016 ja 2017, eelkõige kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjoni ning tööhõive- ja sotsiaalkomisjoni ühist avalikku kuulamist 11. mail 2017. aastal teemal „Ühendkuningriigis elavate ELi kodanike olukord ja õigused“, 11. oktoobri 2016. aasta avalikku kuulamist teemal „Takistused ELi kodanike vabadusele liikuda ja töötada siseturul“, 4. mai 2017. aasta avalikku kuulamist teemal „Võitlus ELi kodanike diskrimineerimise vastu ELi liikmesriikides ja vähemuste kaitse“ ning 15. märtsil 2016. aastal toimunud ühist avalikku kuulamist, mis korraldati koos komisjoni (õigus- ja tarbijaküsimuste peadirektoraat) ning kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjoni ning põhiseaduskomisjoni ja õiguskomisjoniga teema „Liidu kodakondsus praktikas: meie ühised väärtused, õigused ja demokraatlik osalus“,
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiivi 2004/38/EÜ, mis käsitleb Euroopa Liidu kodanike ja nende pereliikmete õigust liikuda ja elada vabalt liikmesriikide territooriumil,
- võttes arvesse kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjoni ning petitsioonikomisjoni taotlusel Euroopa Parlamendi poliitikaosakonna C poolt 2016. ja 2017. aastal tellitud uuringuid „Takistused ELi kodanike ja nende pereliikmete liikumise- ja elamisvabadusele“,
- võttes arvesse Euroopa Liidu Nõukogu 9. juuni 2011. aasta järeldusi nr 9166/3/11 ja 9167/3/11, milles käsitleti Schengeni hindamisprotsessi lõpetamist ning Bulgaaria ja Rumeenia tehnilist valmisolekut Schengeni alaga ühinemiseks,
- võttes arvesse teadet, mille Ühendkuningriigi peaminister esitas 29. märtsil 2017

vastavalt ELi lepingu artikli 50 lõikele 2 Euroopa Ülemkogule,

- võttes arvesse oma 5. aprilli 2017. aasta resolutsiooni läbirääkimiste kohta, mida alustatakse Ühendkuningriigiga tulenevalt Ühendkuningriigi teatest kavatsuse kohta Euroopa Liidust välja astuda¹,
 - võttes arvesse Euroopa Nõukogu rahvusvähemuste kaitse raamkonventsiooni ning Euroopa piirkondlike ja vähemuskeelte hartat,
 - võttes arvesse kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjoni taotlusel Euroopa Parlamendi poliitikaosakonna poolt 2016. aastal tellitud uuringut „Towards a Comprehensive EU Protection System for Minorities“ (ELi ulatusliku süsteemi väljatöötamine vähemuste kaitseks),
 - võttes arvesse Euroopa Nõukogu naistevastase vägivalla ja perevägivalla ennetamise ja tõkestamise konventsiooni (Istanbuli konventsioon),
 - võttes arvesse ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni, mis võeti vastu New Yorgis 13. detsembril 2006 ja mille EL ratifitseeris 23. detsembril 2010. aastal,
 - võttes arvesse komisjoni 15. novembri 2010. aasta teatist „Euroopa puuetega inimeste strateegia 2010–2020. Uued sammud tõketeta Euroopa suunas“ (COM(2010)0636),
 - võttes arvesse romade integratsiooni käsitlevaid komisjoni teatisi (COM(2010)0133, COM(2012)0226, COM(2013)0454, COM(2015)0299 ja COM(2016)0424), sealhulgas teatist romasid käsitlevate riiklike integratsioonistrateegiate ELi raamistiku kohta aastani 2020 (COM(2011)0173),
 - võttes arvesse komisjoni 20. aprilli 2016. aasta teatist „Euroopa julgeoleku tegevuskava elluviimine, et võidelda terrorismi vastu ning liikuda tulemusliku ja tegeliku julgeolekuliidu poole“ (COM(2016)0230),
 - võttes arvesse direktiivi (EL) 2015/637, mis käsitleb koordineerimis- ja koostöömeetmeid, millega hõlbustatakse liidu esindamata kodanike konsulaarkaitset kolmandates riikides ning tunnustatakse kehtetuks otsus 95/553/EÜ,
- A. arvestades, et Lissaboni lepinguga edendati suuresti Euroopa Liidu kodanike seisundit, tugevdades liidu kodakondsust toetavaid õigusi ja kaitsemeetmeid, andes Euroopa Liidu põhiõiguste hartale õigusjõu ning tuues vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala ELi õigusloome kohaldamise piiridesse;
- B. arvestades, et vastavalt Euroopa Liidu lepingule peaks liit looma oma kodanikele vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala;
- C. arvestades, et põhiõiguste harta artikli 21 kohaselt on keelatud igasugune diskrimineerimine soo, rassi, nahavärvuse, etnilise või sotsiaalse päritolu, geneetiliste omaduste, keele, usutunnistuse või veendumuste, poliitiliste või muude arvamuste, rahvusvähemusse kuulumise, varalise seisundi, sünnipära, puude, vanuse või seksuaalse

¹ Vastuvõetud tekstid, P8_TA(2017)0102.

sättumuse alusel;

- D. arvestades, et oma poliitika ja meetmete määratlemisel ja rakendamisel püüab Euroopa Liit võidelda diskrimineerimisega soo, rassilise või etnilise päritolu, usutunnistuse või veendumuste, puude, vanuse või seksuaalse sättumuse alusel; arvestades, et mittediskrimineerimise põhimõte on ELi kodakondsuse esmane väljendus;
- E. arvestades, et võrdse kohtlemise õigus on üks Euroopa Liidu aluspõhimõtteid ja kõigi inimeste põhiõigus; arvestades, et liidu kodakondsuse kehtestamisel sätestatakse ELi lepingu artiklis 9 sõnaselgelt, et liit järgib kogu oma tegevuses oma kodanike võrdsuse põhimõtet, mille kohaselt kohtlevad liidu institutsioonid, organid ja asutused kodanikke võrdselt; arvestades, et ligikaudu 8 % liidu kodanikest kuulub rahvusvähemusse ja ligikaudu 10 % kodanikest räägib regionaal- või vähemuskeelt; arvestades, et puudub ELi õigusraamistik, millega tagatakse nende kui vähemusrahvuse õigused ja neid võidakse kohelda erinevalt, olenevalt sellest, millises liikmesriigis nad elavad; arvestades, et vähemuste kaitse ja diskrimineerimisvastase poliitika vahel on erinevus; arvestades, et võrdne kohtlemine on kõigi kodanike põhiõigus, mitte privileeg;
- F. arvestades, et komisjoni 2017. aasta ELi kodakondsuse aruande kohaselt on alates 2012. aastast üha rohkem inimesi teatanud, et neid on mingil viisil diskrimineeritud;
- G. arvestades, et võrdõiguslikkust edendavatel asutustel on keskne tähtsus diskrimineerimise vastu võitlemisel ja võrdset kohtlemist reguleerivate õigusaktide tõhusal rakendamisel; arvestades, et riiklikel võrdõiguslikkust edendavatel asutustel napib ELi standardeid, mille kohaldamisel tagatakse riiklike asutuste piisavalt laiaulatuslikud volitused ning mille alusel on neil oma ülesannete täitmiseks nõutav rahaline ja organisatsiooniline sõltumatus;
- H. arvestades, et liidu kodakondsus täiendab, mitte ei asenda liikmesriigi kodakondsust; arvestades, et ELi toimimise lepingu artiklis 20 on sätestatud, et iga isik, kellel on mõne liikmesriigi kodakondsus, on ka liidu kodanik ning tal on aluslepingutes ja põhiõiguste hartas sätestatud õigused ja kohustused;
- I. arvestades, et vaba liikumine, mis on aluslepingutes sätestatud kui Euroopa integratsiooni nurgakivi, on üks neljast ELi põhivabadusest ja ELi kodanike üks enim hinnatud õigusi;
- J. arvestades, et vaba liikumise õigus ja selle kasutamine on ELi kodakondsuse seisukohalt kesksel kohal; arvestades, et ELi kodanikud võivad oma vaba liikumise ja elamisõiguste kasutamisel siiski kokku puutuda hulga püsivate või uute takistustega, nagu ülemäärased dokumendinõuded, koormavad menetlused elamisõiguse saamiseks, raskused tervishoiuteenuste kättesaadavusega või aeganõudvad protseduurid tööturule juurdepääsuks või kutsekvalifikatsioonide tunnustamiseks; arvestades, et mõned Euroopa kodanikud on EList välja saadetud või nende suhtes on tehtud väljasaatmisotsus;
- K. arvestades, et Schengeni ala loomine ja Schengeni *acquis* ' integreerimine ELi raamistikku tugevdab oluliselt liikumisvabadust ELis ja on Euroopa integratsiooniprotsessi üks suurimaid saavutusi; arvestades, et Euroopa Liidu Nõukogu kinnitas oma 9. juuni 2011. aasta järeldustes nr 9166/3/11 ja 9167/3/11 Schengeni

hindamisprotsessi edukat lõpetamist ning Bulgaaria ja Rumeenia tehnilist valmisolekut Schengeni alaga ühinemiseks;

- L. arvestades, et turvalisus on üks ELi kodanike suurimatest muredest; arvestades, et EL peaks tekitama oma kodanikes tunde, et nende vabadust kaitstakse ja turvalisus tagatakse kogu ELi territooriumil, tagades samas nende vabaduste ja õiguste võrdse tunnustamise ning kaitse; arvestades, et terrorism on globaalne oht, millega tuleb Euroopa kodanike turvalisuse tagamiseks kohalikul, riiklikul ja ELi tasandil tõhusalt tegeleda;
- M. arvestades, et vastavalt direktiivile (EL) 2015/637 lisatud komisjoni mõjuhinnaangule reisib või elab peaaegu 7 miljonit ELi kodanikku väljaspool ELi sellistes kohtades, kus nende enda riigil ei ole saatkonda või konsulaati; arvestades, et esindamata ELi kodanike arv suureneb 2020. aastaks tõenäoliselt kuni vähemalt kümne miljoni inimeseni; arvestades, et ELi kodanikel on ELi mittekuuluva riigi territooriumil, kus puudub nende päritoluriigi esindus, õigus mõne teise liikmesriigi diplomaatiliste ja konsulaarasutuste kaitsele samadel tingimustel, mida kohaldatakse asjaomase riigi kodanike suhtes;
- N. arvestades, et Lissaboni lepinguga soodustati ELi kodakondsuse arengut, sealhulgas võttes kasutusele Euroopa kodanikualgatuse, mille kaudu on kodanikel võimalik paluda ELi sekkumist; arvestades, et Euroopa kodanikualgatuse senises tegevuses on korraldajatel tekkinud praktilisi ja õiguslaseid probleeme ning see ei ole vastanud algatuse seadusandlikku mõju käsitlevatele ootustele;
- O. arvestades, et kogemuste põhjal on ühinemiseelsed riigid valmis järgima demokraatiat, õigusriigi põhimõtet ja põhiõigusi käsitlevaid Kopenhaageni kriteeriumeid ning parandama vähemuste olukorda; arvestades, et praegu puudub asjakohane raamistik kõnealuste kriteeriumide tagamiseks pärast ühinemist ja seetõttu on raskendatud ELi kodanike kaitsmine mõjude eest, mida tooks kaasa Kopenhaageni kriteeriumide rikkumine;
- P. arvestades, et praegu on ELi käsutuses kõigi liikmesriikide vähemuste vastu suunatud süstemaatilistele ja institutsioonilistele diskrimineerimis-, rassismi- ning ksenofoobiailmingutele vastamiseks rikkumismenetlusi välja jättes vaid piiratud tõhususega vahendid; arvestades, et rikkumismenetlusi ei ole võimalik algatada ohtude suhtes, mis ei kuulu ELi teisese õiguse kohaldamisalasse;
- Q. arvestades, et ELi romadest kodanikud moodustavad suurima ja kõige haavatavama vähemusrühma ELis; arvestades, et romad puutuvad Euroopas kokku mitmekordse diskrimineerimise ja sotsiaalse tõrjutusega; arvestades, et pehme õiguse vahenditel, nagu romasid käsitlevate riiklike integratsioonistrateegiatega ELi raamistik, on olnud vaid piiratud roll selle tagamisel, et liikmesriigid täidaksid oma kohustusi järgida vähemuste kaitse alaseid põhiliste inimõiguste standardeid, samuti institutsiooniliste diskrimineerimisilmingutega võitlemisel;
- R. arvestades, et Euroopa puudega kodanikud, kes püüavad saada juurdepääsu tööturule, haridusele ja koolitusele, puutuvad siiani kokku paljude takistustega ning nende puhul on vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse oht suurem kui nende puudeta kaaskodanikel, samuti ei saa nad täiel määral osaleda ühiskonnas ega kasutada oma õigusi;

- S. arvestades, et naistevastane vägivald on ELis siiani laialt levinud; arvestades, et EL ja selle liikmesriigid peavad võtma kõik vajalikud meetmed kõigi naiste õiguste edendamiseks ja kaitsmiseks;
- T. arvestades, et vastavalt põhiõiguste harta artiklile 25 „[l]iit tunnustab ja austab eakate õigust elada inimväärset ja iseseisvat elu ning osaleda sotsiaal- ja kultuurielus“;
- U. arvestades, et oma ühest liikmesriigist teise ELi liikmesriiki kolivate kodanike valimisõigusest ilma jätmise oht nende päritoluriigis võib piirata ELi kodanikul kasutada oma õigust kolida teise liikmesriiki ja asuda seal elama;
- V. arvestades, et igal riigil on rahvusvahelise õiguse piires suveräänne õigus otsustada, kes on tema kodanikud; arvestades, et kodakondsuseta isikuid ähvardab sageli kinnipidamis- ja vaesusoh; arvestades, et ELi kodakondsuse ja kodakondsusetuse vahel on tugev seos, kuna liikmesriikides elavatel kodakondsuseta isikutel, kellele on antud liikmesriigi kodakondsus või kellelt on kodakondsus ära võetud, on võimalus ELi kodakondsust saada või sellest ilma jääda;
- W. arvestades, et Ühendkuningriigi eeldatava Euroopa Liidust väljaastumise kõige olulisemad tagajärjed puudutavad alates väljaastumise jõustumise hetkest Euroopa Liidus elavate Ühendkuningriigi kodanike ning Ühendkuningriigis elavate ELi kodanike õiguslikku seisundit, õiguseid ja kohustusi;
- X. arvestades, et miljonid kodanikud, kes on Ühendkuningriigis ja EL 27-s kasutanud õigust elada, luua perekond, töötada, õppida ja pensionile minna ning kes on teinud neil õigustel põhinedes elus kindlaksmääratud valikuid, tunnevad nüüd suurt ebakindlust ja muret oma tuleviku pärast;
1. palub Euroopa Liidu Nõukogul ja Euroopa Ülemkogul anda kõikidele riikidele, kes täidavad vajalikud tehnilised kriteeriumid, võimalus saada Schengeni ala liikmeks ja seeläbi anda kõikidele ELi kodanikele võimalus kasutada liikumisvabadust ilma piirikontrolli takistusteta;
 2. kutsub komisjoni üles kontrollima korrapäraselt direktiivi 2004/38/EÜ kohaldamist liikmesriikides ja võtma asjakohaseid meetmeid liikumisvabaduse võimalike takistuste eemaldamiseks; kiidab heaks liidu kodanike vaba liikumise õigust edendava e-õppe vahendi, mis aitab kohalikel asutustel paremini mõista vaba liikumisega kaasnevaid õigusi ja kohustusi;
 3. tuletab meelde, et julgeolekut käsitlevad ELi õigusaktid peaksid olema ajakohastatud, tulemuslikud ja tõhusad, et ennetada ja avastada julgeolekuohtude muutumisi ning neile muutustele reageerida; nõuab Euroopa julgeoleku tegevuskava kiiret rakendamist, kehtivate ELi õigusaktide täitmise paremat tagamist selles valdkonnas ning tõhusamat teabevahetust, samuti tegevuse kooskõlastamist liikmesriikide vahel ja ELi ametitega; kiidab heaks komisjoni algatused liikmesriikidevahelise julgeoleku tugevdamisel ning toetab täielikult tulemuslikumat teabevahetust liikmesriikide vahel ja ELi ametitega; rõhutab, et on võitluses terrorismi vastu on äärmiselt oluline austada täiel määral põhiõigusi; rõhutab, et ELi julgeolekuvaldkonna sise- ja välistegevuse ühtlustamine on ELi kodanike tõhusa kaitse seisukohast hädavajalik;

4. kutsub ELi institutsioone ja liikmesriike üles suurendama jõupingutusi, et töötada välja tõhus ja tõeline julgeolekuliit, mille raames tegeldakse terrorismiohu kõikide aspektidega;
5. on seisukohal, et deradikaliseerimine ja radikaliseerumise ennetamine on ELi jaoks esmatähtis ning soovib tungivalt tugevdada valdkonnaüleseid eriprogramme, milles käsitletakse haridusküsimusi, vabatahtlikku ja kultuuritegevust, noorte tööhõivet ja deradikaliseerimise programme institutsioonides, kohalikes kogukondades, kodanikuühiskonnas, usukogukondades ja piirkondlikes haldusasutustes; on veendunud, et tervikliku poliitikaga selles valdkonnas peaksid kaasnema ka pikaajalised ennetavad deradikaliseerimise protsessid õigusvaldkonnas; rõhutab vajadust töötada välja sotsiaalse kaasatuse alaseid strateegiaid ja diskrimineerimisvastaseid poliitikameetmeid; palub liikmesriikidel käsitleda radikaliseerumist terviklikult ja kasutada ära komisjoni algatusel loodud radikaliseerumisalase teadlikkuse võrgustiku oskusteavet; rõhutab, et radikaliseerumise ennetamisele saab kaasa aidata ka ELi programmide, nagu Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid, programm „Horisont 2020“ või programm „Kodanike Euroopa“, rahastatud tegevuste kaudu;
6. rõhutab, et põhiõiguste kaitsmine on peamine võimalus, mille abil aidata kaasa ELi kodanike täielikule osalemisele liidu demokraatlikus elus; tuletab meelde oma 25. oktoobri 2016. aasta resolutsiooni, milles soovitatakse luua laiahaardeline ELi demokraatia, õigusriigi põhimõtte ja põhiõiguste mehhanism¹, kui lisavahend, mille abil on võimalik tugevdada inimõiguste – sealhulgas kodanikuõiguste – kaitset ja parandada nende olukorda ning suurendada kodanike usaldust ELi institutsioonide vastu;
7. märgib, et ELi kodanikel on õigus pöörduda Euroopa Ombudsmani poole, mis on üks peamisi Euroopa kodakondsusega kaasnevatest õigustest;
8. tuletab meelde, et enamik ajavahemikus 1. jaanuar 2013 kuni 30. juuni 2016 Euroopa Ombudsmanile esitatud kaebusi käsitles läbipaistvuse väidetavat puudumist, nagu on välja toodud komisjoni 24. jaanuari 2017. aasta teatises „ELi kodakondsuse tugevdamiseks aastatel 2013–2016 tehtud edusammud“ (COM(2017)0032); on veendunud, et ELi institutsioonide läbipaistvus ja usaldusväärsus on oluline tingimus ELi kodanike usalduse ja kindlustunde loomisel, kodanike lähendamisel ELile ja nende kaasamisel ELi tegevusse, samuti võimaldab see kodanikel oma kodanikuõigusi täiel määral täita ja kasutada; rõhutab, et kodanikel peaks sellega seoses olema juurdepääs kogu vajalikule teabele ja et see teave peaks olema esitletud kõige selgemal ja arusaadavamal moel; palub kõigil ELi institutsioonidel ja asutustel tegeleda veel olemasolevate puudujääkidega kooskõlas muu hulgas ELi lepingu artikli 9 ja artikli 10 lõike 3, ELi toimimise lepingu artikli 15 ja põhiõiguste harta artiklite 41–42 sätetega;
9. märgib, et kodanikuharidus ja kultuuridevaheline dialoog aitab kodanikel paremini mõista sotsiaalse ja poliitilise osalemise tähtsust, samas kui inimõigustealane haridus parandab nende teadlikkust oma õigustest ja õpetab neid austama teiste inimeste õigusi; ergutab liikmesriike lisama demokraatlikku kodakondsust edendavat ja inimõigustealast haridust koolide õppekavva, et varustada õppijaid teadmiste, arusaamade ja oskustega ning valmistada neid ette osalemiseks ühiskondlikus elus, edendades julgeolekut,

¹ Vastuvõetud tekstid, P8_TA(2016)0409.

inimõigusi, demokraatiat ja õigusriigi põhimõtet;

10. nõuab direktiivi (EL) 2015/637 täielikku ja tulemuslikku rakendamist, et tagada ELi kodanike konsulaarkaitse kolmandates riikides, kus nende liikmesriigid ei ole esindatud;
11. palub komisjonil teha ettepanek võtta ELi tagasipöördumistunnistuse jaoks kasutusele uus turvalisem vorm nende väljaspool ELi asuvate esindamata ELi kodanike jaoks, kelle pass on varastatud, kadunud, hävinud või ajutiselt kättesaamatu, selleks et tagada nende probleemideta kojusõit;
12. rõhutab, et Euroopa kodanikualgatus on uuenduslik vahend osalusdemokraatia edendamiseks Euroopa Liidus, mille abil on kodanikel võimalus väljendada oma soove ja kujundada ELi poliitika arengut; juhib siiski tähelepanu sellele, et Euroopa kodanikualgatuse toimimises on ilmnunud märkimisväärseid puudusi, millega tuleb selle tõhusamaks muutmiseks tegeleda; väljendab muret edukate algatuste üle tehtava komisjoni järelevalve pärast;
13. rõhutab, et kuritegevuse ja terrorismi ohvritele ja nende perekondadele tuleb ELi piires tagada õiguste asjakohane tase ilma diskrimineerimiseta, ning et neid tuleks kohelda austusega ja väärikalt, samuti et nad saaksid asjakohast abi lähtuvalt enda ja oma pere vajadustest; rõhutab, et üha suurem arv Euroopa kodanikke on kannatanud terroriaktide all riigis, mis ei ole nende kodumaa, ja palub seetõttu töötada liikmesriikides kiiresti välja protokollid, millega aidata välismaalastest eurooplasi terroriakti korral, kooskõlas direktiiviga 2015/0281/EL terrorismivastase võitluse kohta; rõhutab vajadust eraldi direktiivi järele, milles käsitletak terrorismi ohvrite kaitset;
14. on seisukohal, et peaks EL peaks tegema suuremaid jõupingutusi ELi põhiväärtuste ning vähemuste õiguste tagamiseks, et muuta sisukamaks Euroopa Liidu lepingu artiklites 2 ja 9 sisalduvad viited vähemustele ja kõikide liidu kodanike võrdsusele ning kasutada paremini ära ELi kodakondsuse potentsiaal;
15. rõhutab, et rahvuslikud, etnilised, usulised ja keelelised vähemused on Euroopas juba sajandeid elanud koos või kõrvuti enamuskultuuridega; on seisukohal, et kui ELis järgitaks ELi lepingu sätteid Euroopa kultuurilise ja keelelise mitmekesisuse austamise, kaitsmise ning edendamise kohta nii ELi kui ka liikmesriikide tasandil, tugevdaks see märkimisväärselt kodanike ja Euroopa projekti vahelisi sidemeid; on veendunud, et EL peaks kehtestama kõrged standardid vähemuste kaitseks, alustades seejuures standarditest, mis on kodifitseeritud sellistes rahvusvahelistes õigusaktides nagu Euroopa Nõukogu aktid, ning need standardid peaksid olema kindlalt lõimitud õigusraamistikku, millega tagatakse demokraatia, õigusriigi põhimõte ja põhiõiguste austamine kogu ELis; julgustab kõiki liikmesriike viivitamata täielikult ratifitseerima rahvusvähemuste kaitse raamkonventsiooni ning Euroopa piirkondlike ja vähemuskeelte ja ning rakendama aluslepinguid parimas usus; tuletab ka meelde vajadust rakendada OSCE raames välja töötatud põhimõtteid;
16. peab kahetsusväärseks pikaajalist edusammude puudumist 2008. aastal esitatud ettepaneku osas võtta vastu direktiiv, millega rakendatakse võrdse kohtlemise põhimõtet sõltumata isikute usutunnistusest või veendumustest, puudest, vanusest või seksuaalsest sättumusest; kordab oma üleskutset nõukogule kõnealune ettepanek võimalikult kiiresti vastu võtta;

17. märgib, et ELi määruses, millega luuakse õiguste, võrdõiguslikkuse ja kodakondsuse programm aastateks 2014–2020, sätestatakse, et ELi lepingu artikli 3 lõikes 3 esitatud eesmärgi saavutamiseks tuleb programmi abil edendada ja kaitsta lapse õigusi;
18. on seisukohal, et nii romadest kodanike süstemaatiline diskrimineerimine nende päritoluriikides kui ka väljatõstmine ja väljasaatmine, mida neil tuleb kannatada juhul, kui nad kasutavad oma vaba liikumise ja elamisõigust teises liikmesriigis, on vastuolus etnilise päritolu alusel diskrimineerimist keelava põhiõigusega ja õigusega teises liikmesriigis liikuda ja elada ning paneb seega tõsiselt proovile ELi kodanikuõiguste alused; palub, et liikmesriigid registreeriksid sünde diskrimineerimata ja võtaksid viivitamata parandusmeetmeid, eesmärgiga tagada kõigi oma kodanike tuvastamine, et romade kogukonna liikmed ei jääks ilma juurdepääsust olulistele põhiteenustele; palub liikmesriikidel võtta oma kohalike ametiasutuste kaudu aktiivsed meetmed, et tagada iga lapse registreerimine; palub komisjonil hinnata ja jälgida olukorda liikmesriikides ning jagada parimaid tavasid nende inimeste tuvastamise ja kaitse osas, kelle kodakondsust ei ole tunnustatud ja kellel puudub juurdepääs isikut tõendavatele dokumentidele, ning viia läbi kampaaniaid, et suurendada teadlikkust sündide registreerimise tähtsusest;
19. väljendab heameelt, et komisjoni 2017. aasta aruandes ELi kodakondsuse kohta rõhutatakse vajadust suurendada ja parandada kodanikuosalust kui esmatähtsat eesmärki; märgib samas kahetsusega, et aruandes ei viidata petitsooniõigusele, õigusele pöörduda Euroopa Ombudsmanni poole, dokumentidele juurdepääsu õigusele ega sellele, kuidas neid õigusi tugevdada;
20. mõistab hukka kõik LGBTI-inimeste diskrimineerimise ja vägivalda vormid; ergutab komisjoni ja liikmesriike võtma vastu õigusakte ja kujundama poliitikat, mille abil võidelda homofobia ja transfoobia vastu; ergutab komisjoni koostama tegevuskava, millega tagatakse võrdsed õigused ja võimalused seksuaalse sättumuse ja soolise identiteedi alusel, austades samas liikmesriikide pädevust;
21. märgib, et vaba meedia ja tasuta juurdepääs avatud internetile on demokraatia olulised elemendid;
22. väljendab heameelt, et 13. juunil 2017 allkirjastati ELi ühinemine Euroopa Nõukogu naistevastase vägivalda ja perevägivalda ennetamise ja tõkestamise konventsiooniga; peab siiski kahetsusväärseks, et keskendutakse vaid kahele aspektile, s.o kriminaal- ja varjupaigaasjades tehtava õiguslase koostööga seotud küsimused ning tagasi- ja väljasaatmise lubamatus, ning see tekitab õiguskindlusetust ELi ühinemisega ulatuse suhtes; nõuab tungivalt, et liikmesriigid kiirendaksid ratifitseerimise üle peetavaid läbirääkimisi ja Istanbuli konventsiooni rakendamist; rõhutab, et tõhususe tagamiseks peaks naistevastase vägivalda vastu võitlemise meetmetega kaasnema tegevus, millega edendatakse naiste rahalist sõltumatust; kutsub komisjoni üles käsitlema põhjalikumalt soopõhist majanduslikku ebavõrdsust ning töö ja eraelu tasakaalu küsimust;
23. nendib, et võrdset kohtlemist käsitlevates ELi õigusaktides nähakse ette võrdõiguslikkuse küsimustega tegelevate riiklike asutuste loomine; palub komisjonil esitada liikmesriikidele suunised selle kohta, kuidas kõnealused asutused peaksid toimima ja kuidas tagada nende sõltumatus, tulemuslikkus, volitused ja vahendid (sh soolist võrdõiguslikkust edendavate Euroopa asutuste võrgustiku EQUINET raames),

mida need vajavad selleks, et suuta võidelda diskrimineerimise vastu ning edendada võrdset kohtlemist; palub riiklikel võrdõiguslikkuse küsimustega tegelevatel asutustel ja EQUINETil täita oma ülesandeid ning tugevdada omavahelist koostööd, et võidelda diskrimineerimise vastu ja edendada võrdset kohtlemist; tuletab meelde õiguste, võrdõiguslikkuse ja kodakondsuse programmi 2014–2020 tähtsust rohujuure tasandil täiendava praktilise toe pakkumisel diskrimineerimisvastases võitluses; palub komisjonil võtta teatisena vastu oma dokument strateegilise kohustuse kohta soolise võrdõiguslikkuse edendamiseks aastatel 2016–2019; tuletab meelde, et ELi aluseks on soolise võrdõiguslikkuse põhimõte, mida on võimalik järgida üksnes selle integreerimise kaudu kõigisse ELi poliitikavaldkondadesse; märgib, et mitmekordse diskrimineerimise mõju on naistele ebaproportsionaalselt suur; julgustab liikmesriike tegema koostööd piirkondlike ja kohalike ametiasutustega, õiguskaitseorganitega, riiklike võrdõiguslikkust edendavate asutustega ning kodanikuühiskonna organisatsioonidega, et suurendada järelevalvet erinevate diskrimineerimisvormide kattumise olukordades;

24. kutsub komisjoni ja liikmesriike kui puuetega inimeste õiguste konventsioonile allakirjutanuid üles arvestama ELi õigusaktides juurdepääsetavuse, osalemise, diskrimineerimiskeelu ja võrdõiguslikkuse küsimusi, et Euroopa puudega kodanikud saaksid kasutada oma põhiõigusi võrdsetel alustel oma kaaskodanikega;
25. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles kasutama kõiki olemasolevaid finants-, õigus- ja toetusvahendeid, et edendada vananemissõbralikku ühiskonda ja Euroopa kodanike tervena vananemist, muu hulgas kaasava tööturupoliitika, uuenduslike ja paindlike tööaegade, koolitusele juurdepääsu, kvaliteetse tervishoiu kättesaadavuse ning e-tervise toodete ja teenuste kasutuselevõtu kaudu;
26. võtab teadmiseks Euroopa solidaarsuskorpuse algatuse, millega luuakse noortele vabatahtliku töö või tavatöö võimalused projektide raames oma koduriigis või välismaal ning peab tervitatavaks Euroopa humanitaarabi vabatahtlikke käsitlevat algatust, millega antakse Euroopa inimestele võimalus osaleda kogu maailma humanitaarabiprogrammides;
27. on seisukohal, et kodanikel, kes liiguvad teise ELi liikmesriiki ja asuvad seal elama, peaks olema õigus kasutada enda hääleõigust oma päritolumaal riiklikel valimistel; palub liikmesriikidel, kes on pikemaks ajaks teise liikmesriiki elama kolunud kodanikud hääleõigusest ilma jätnud, kergendada nendele kodanikele määratud tingimusi ja säilitada nende õigus riiklikel valimistel hääletada;
28. kinnitab oma seisukohta, et EL 27 kodanike, kes elavad või elasid Ühendkuningriigis, või Ühendkuningriigi kodanike, kes elavad või elasid EL 27 liikmesriigis, õiguste ja huvide kaitsmist tuleb väljaastumislepingu läbirääkimistel käsitada selge prioriteedina; leiab ühtlasi, et Ühendkuningriigi ja ELi vastavad kohustused peaksid põhinema vastastikkusel, võrdsusel, sümmeetrial, diskrimineerimiskeelul, õiglasel kohtlemisel ja liidu õiguse, sealhulgas põhiõiguste harta ja selle jõustamisraamistiku sõltumatuse täielikul austamisel.

TEAVE VASTUVÕTMISE KOHTA NÕUANDVAS KOMISJONIS

Vastuvõtmise kuupäev	6.11.2017
Lõpphääletuse tulemus	+: 44 -: 6 0: 3
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Asim Ahmedov Ademov, Gerard Batten, Monika Beňová, Malin Björk, Michal Boni, Daniel Dalton, Rachida Dati, Raymond Finch, Kinga Gál, Ana Gomes, Sylvie Guillaume, Monika Hohlmeier, Filiz Hyusmenova, Sophia in 't Veld, Dietmar Köster, Barbara Kudrycka, Cécile Kashetu Kyenge, Juan Fernando López Aguilar, Monica Macovei, Roberta Metsola, Claude Moraes, Péter Niedermüller, Judith Sargentini, Birgit Sippel, Csaba Sógor, Helga Stevens, Traian Ungureanu, Marie-Christine Vergiat, Udo Voigt, Josef Weidenholzer, Cecilia Wikström, Kristina Winberg, Auke Zijlstra
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliikmed	Carlos Coelho, Anna Maria Corazza Bildt, Pál Csáky, Miriam Dalli, Gérard Deprez, Marek Jurek, Jeroen Lenaers, Elly Schlein, Barbara Spinelli, Axel Voss
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliikmed (art 200 lg 2)	Max Andersson, André Elissen, György Hölvényi, Karin Kadenbach, Peter Kouroumbashev, Julia Reda, Sofia Ribeiro, Bart Staes, Julie Ward, Wim van de Camp

NIMELINE LÕPPHÄÄLETUS NÕUANDVAS KOMISJONIS

44	+
ALDE	Gérard Deprez, Filiz Hyusmenova, Sophia in 't Veld, Cecilia Wikström
ECR	Helga Stevens
GUE/NGL	Malin Björk, Barbara Spinelli, Marie-Christine Vergiat
PPE	Asim Ahmedov Ademov, Michał Boni, Carlos Coelho, Anna Maria Corazza Bildt, Pál Csáky, Rachida Dati, Kinga Gál, Monika Hohlmeier, György Hölvényi, Barbara Kudrycka, Jeroen Lenaers, Roberta Metsola, Sofia Ribeiro, Csaba Sógor, Traian Ungureanu, Wim van de Camp, Axel Voss
S&D	Monika Beňová, Miriam Dalli, Ana Gomes, Sylvie Guillaume, Karin Kadenbach, Dietmar Köster, Peter Kouroumbashev, Cécile Kashetu Kyenge, Juan Fernando López Aguilar, Claude Moraes, Péter Niedermüller, Elly Schlein, Birgit Sippel, Julie Ward, Josef Weidenholzer
VERTS/ALE	Max Andersson, Julia Reda, Judith Sargentini, Bart Staes

6	-
EFDD	Gerard Batten, Raymond Finch, Kristina Winberg
ENF	André Elissen, Auke Zijlstra
NI	Udo Voigt

3	0
ECR	Daniel Dalton, Marek Jurek, Monica Macovei

Kasutatud tähised:

+ : poolt

- : vastu

0 : erapooletu